

róla legalább annyit, amennyit Gyöngyiről a stiklije elárul. Miféle embernek lehetne természetes viselkedése ez a kórosan gyermeteg álság?

Kerülgethetnénk még, de nincs több helyünk rá: ellenérzésünk gyökere erkölcsi. Pusztá gyarlóság nem tesz vonzóvá, még taszítóvá sem egy idegen nőre ráakaszkodó piti zsarolót – persze megint csak az értelmetlen célban megnyilvánuló alapgikszer miatt. A cselekmény ilyen kanyarjait pedig egy közönségfilmben az egyszerű erkölcsi arányérzéknek kéne lefékeznie. Valamit csakis valamiért! A főhős nyugodtan lehetne egy nagy nulla, de maga a sztori soha. Pótcselekvés nem vált meg a tespedés és az önsorsunkra való vakság bűnétől. Fazekas Csaba, az író és rendező 99 percben azt bizonyítja be főhőséről és a hozzá hasonlókról – amit szándékosan egyébként nem sikerülhetne ilyen jól bebizonyítani –, hogy sorsuk érdektelen. Jönnek a nagy büdös semmiből, és ugyanoda térnek vissza. Összegzésül magáról a filmről is aligha mondhatunk mást.

KISS PÉTER

(Rendező, forgatókönyvíró: Fazekas Csaba; operatőr: Sas Tamás; vágó: Barsi Béla; főszereplők: Kocsis Gergely, Ónodi Eszter)

Solaris

Tarkovszkij 1972-ben készítette el a *Solaris* című filmet, Stanislaw Lem regénye alapján. A könyv írójának nem tetszett különösebben az adaptáció. Talán ezért egyezett bele, hogy harminc évvel később Soderbergh újrafilmesítesse művét. Vagy inkább arra gondolt, hogy még mindig jobb, ha életében forgatják újra, így egy olyan szerződést köthet, melyben esetleg köze is lehet a saját alkotásához, és a hollywoodi receptre átírt forgatókönyvből talán anyagilag is sikeres film készülhet. Könnyű magyar filmrajongóként elképedve feltenni a kérdést: „A *Solaris*t újrafilmesíteni, minek?” Konzervatív, hasznavehetetlen nézőpont, és teljességgel elfogult is, hisz mint kiderült, nekem tetszik az eredeti változat a zöld vízinövények hullámsától kezdve Chris Kelvinék házának solarisi szigetté válásáig. Tetszik, ahogy sci-fi-ből nem sci-fi lesz, hanem etikai tantörténet, közben mégis kiterjesztődik a szolarisztika, de megoldatlanok maradnak a tudományos kérdések. Megjegyzem, Tarkovszkij sem volt megalégedve a filmjével, mert nem tudta elérni Lemnél, hogy a film minden sci-fi elemet nélkülözzön. De mit lehetett tenni, elvégre az alapötlet tőle származott, és a tudományos-fantasztikus irodalom mai állása szerint is ő a műfaj legnagyobbjainak egyike.

Szerencsére Tarkovszkijt ez nem hatotta meg. Háromórás filmjéből két általam fontosnak vélt téma: a Solaris, mely látszólag csak egy örvénylő víztömeg, valójában természetfölötti jelenség. Egy gondolkodó, organikus lény, mely közvetítő szerepet képes betölteni e világ és túlvilág között. A másik a szeretet és az ebből következő lelkiismeret, mely a legmagasabb szintű földi dolog, hiszen a Solarisszal is csak ennek létén és megnyilvánulásán keresztül sikerül kapcsolatot teremteni.

Mi marad mindebből az egy órával rövidebb *remake*-ben? Chris szerepében George Clooney borzalmas választás, lelki szereim előtt hatalmas úrfegyver jelent meg neve hallatára. De megússzuk a sci-fi akciófilmet, talán ezt Soderberghnek köszönhetjük. De mit kezdjünk a tarkovszkiji, töprengő, csúnya, értelmiségi, szenvedő arcú Chris után ezzel a teljesen üres, agyonfilmezett, minden emberinek nevezhető vonást nélkülöző Clooneyval? Keresünk egy menthető partnert (Natascha McElhone), a három másik tudósból legyenek mellékszereplők, természetesen az amerikai lakosságot jobban reprezentáló bőrszín-megoszlásban. Mit lehet ebből kihozni az adott körülmények között? Egyszerű logikával bárki kitalálhatja: a *Szerilem az Űrben* című produkciót.

Vagy: mi lett ebből 2002-ben? Egy fogyasztható, lemi–tarkovszkiji

gondolatiságtól mégsem teljesen mentes, korrekt látványvilágra épülő (a rendező munkája, bár álneven jelenik meg) filmalkotás, mely visszavezet(het) a remekműhöz. A szerelmi történet mögött mégis jelen van a probléma, hogy ki a valódi ember, és ki a Solaris által leképzett, a lelkiismeretből illetve lelkiismeret-furdalásból képződött embermás, és milyen viszony alakítható ki közöttük. Jó, hogy Soderbergh nem hagyta veszni azt a kétségbeesést, ahogyan az emberek ragaszkodnak azokhoz az embermásokhoz, akiknek nem tudtak az eredetijéhez. Jó, hogy nem száguldoznak úrhajókkal a szereplők, jó a zene, jó, hogy tehetséges a rendező. De mégis, azt hiszem, el fog tűnni ez a film a láthatatlan, nagy filmsüllyesztőben, és a *Solaris* címhez csak egyetlen név fog kötődni: Tarkovszkijé. Steven Soderberghé csak mellékesen fog megjelenni, mert akik az orosz rendező munkáit szeretik, azokat nemigen lehet ilyen filmmel megkönyékezní, akik pedig a hollywoodi alkotásokért rajonganak, azoknak ez még így is sok, nagyon sok.

Még egy dolog. Oroszországban a hírek szerint sokan megnézték a filmet. Kétlem, hogy George Clooney miatt. Vagy mégis?

PÉCZELY DÓRA

(Rendező: Steven Soderbergh; főszereplők: George Clooney, Natascha McElhone)